

מלאכת המשכן שהוא בבחינת גן עדן מקדם אינה דוחה שבת שהיא מעין תיקון עולם הבא

"באתי לגני אחותי כלה. אמר רבי מנחם חתניה דרבי אלעזר בר אבונה בשם רבי שמעון ברבי יוסנה, באתי 'לגן' אין כתיב כאן, אלא 'לגני' - לגנוני, למקום שהיה עיקרי מתחלה, ועיקר שכינה לא בתחתונים היתה [בלשון שאלה], הדא הוא דכתיב (בראשית ג-ח) וישמעו את קול ה' אלקים מתהלך בגן, אמר רבי אבא מהלך אין כתיב כאן אלא מתהלך, מקפץ וסליק, מקפץ וסליק.

חטא אדם הראשון ונסתלקה השכינה לרקיע הראשון, חטא קין נסתלקה לרקיע השני, חטא אנוש נסתלקה לרקיע השלישי, חטא דור המבול נסתלקה לרקיע הרביעי, חטא דור המגדל נסתלקה לרקיע החמישי, חטא אנשי סדום נסתלקה לרקיע הששי, חטא המצריים בימי אברהם נסתלקה לרקיע השביעי.

כנגדן עמדו שבעה צדיקים והורידה לארץ, זכה אברהם הורידה משביעי לששי, עמד יצחק והורידה מששי לחמישי, עמד יעקב והורידה מחמישי לרביעי, עמד לוי והורידה מרביעי לשלישי, עמד קהת והורידה משלישי לשני, עמד עמרם והורידה משני לאחד שהוא ראשון, עמד משה והורידה לארץ... ואימת שרת שכינה עליה, ביום שהוקם המשכן שנאמר (במדבר ז-א) ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן."

כאשר נתבונן היטב במאמר המדרש נראה, כי חכמינו ז"ל מגלים לנו כאן חידוש גדול שלא חשבנו עליו עד הנה, שהמשכן הוא בעצם בבחינת גן עדן מקדם, ונרחיב קצת בביאור הדברים על פי מה שכתוב במעשה בראשית (בראשית ב-ח):

"ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר, ויצמח ה' אלקים מן האדמה כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע... ויקח ה' אלקים את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה

אמר לו, לך אמור להם ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, לכך כתיב משכן העדות, שהמשכן מעיד שהשכינה בישראל."

והנה כאשר נתבונן נראה שגם שמירת שבת היא כפרה על חטא העגל, שהרי שנינו בגמרא (שבת ק"ח:): "כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו". וביאר ה"יערות דבש" (חלק ב דרוש ג ד"ה ואמרו) הטעם, כי עבודה זרה היא כפירה באמונת ה' ולעומת זה שמירת שבת היא אמונה בה', ככתוב (שמות לא-טז): "ושמרו בני ישראל את השבת... כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש". נמצא שגם שמירת שבת היא כפרה על חטא העגל שהוא עבודה זרה.

מעתה ירווח לנו להבין הטעם שהקדים הכתוב שמירת שבת למלאכת המשכן ללמדנו שאינה דוחה את השבת, כי היה אפשר לומר טובים השנים מן האחד לעסוק במלאכת המשכן גם בשבת, כדי לצרף שתי הכפרות על חטא העגל, מצד אחד המנוחה בשבת ממלאכת הדיוט ומצד שני העסק במשכן במלאכת הקודש, לכן גילה הכתוב שאין מלאכת המשכן דוחה את השבת, כי קדושת השבת בעצמה יש בכוחה לכפר על חטא העגל, ומה שהצריכו לכפרת המשכן הוא בימות החול כשאין שבת.

המשכן בבחינת גן עדן לפני חטא עץ הדעת

רחש לבי דבר טוב אומר אני מעשי למלך, לומר ביאור חדש במהות שתי המערכות - קדושת המשכן וקדושת השבת, אשר לפי המבואר שתי הקדושות הן תיקון נפלא לחטא העגל, ונתחיל עם מהות קדושת המשכן על פי מאמר חכמינו ז"ל במדרש (שיר השירים רבה) על הפסוק (שם ה-א):

בשבת קודש הבא עלינו לטובה אנו קוראים בתורה שתי פרשיות פרשת ויקהל ופרשת פקודי, הנה כי כן דבר בעתו מה טוב לשלב את פתיחת שתי הפרשיות, ונפתח עם הפסוק בתחילת פרשת ויקהל (שמות לה-א):

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם, אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת". ופירש רש"י: "הקדים להם אזהרת שבת לצווי מלאכת המשכן, לומר שאינו דוחה את השבת."

וצריך ביאור להבין בדרך מחשבה, מה היתה ההוה אמינא לחשוב שמלאכת המשכן תדחה את השבת, ואם יש הוה אמינא לכך משום שתכלית עשיית המשכן היא לבנות מקום להשראת השכינה, ככתוב בפרשת תרומה (שמות כה-ח): "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", אם כן צריך ביאור מדוע באמת אין מלאכת המשכן דוחה את השבת.

המשכן והשבת שניהם כפרה על חטא העגל

פתח דברינו יאיר לבאר הענין בזה, על פי מה שכתוב בתחילת פרשת פקודי (שמות לה-א): "אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד על פי משה עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן". ופירש רש"י: "משכן העדות, עדות לישראל שוויתר להם הקב"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכינתו ביניהם". ומקור הדבר במדרש תנחומא (שם סימן ב):

"משכן העדות, עדות לכל האומות שנתרצה הקב"ה לישראל על מעשה העגל. כיצד, כשעשו אותו מעשה, עמד משה ולימד עליהם סנגוריא, עד שנתרצה להם הקב"ה. אמר משה, רבונו של עולם ומי מודיע לאומות שנתרצית,

רעיון חדש: המשכן הוא בבחינת גן עדן מקדם שהכניס בו הקב"ה את אדם הראשון וחוה לפני שחטאו

תרגום יונתן: "וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים", הקב"ה השרה את שכינתו בגן עדן בין שני הכרובים

מדרש: "באתי לגני אחותי כלה", הקב"ה הביע שמחתו שבמשכן חזר לגן עדן אחרי שנסתלק משם בחטא אדם הראשון

של"ה הקדוש: לפני חטא עץ הדעת לא היה הבדל בין מקום למקום אלא כל העולם היה קדוש בקדושת המשכן

לרשעים שנמשל לחרב שנונה משני הצדדים, התקין בתוכו ניצוצי אש וגחלים של אש, להעניש בהם את הרשעים שמרדו בחייהם בלימוד התורה".

נמצינו למדים מדברי התרגום יונתן חידוש גדול, כי מה שכתוב: "וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים", הכוונה בזה ללמדנו שגירש הקב"ה את האדם מגן עדן, שהשכין שם "מקדם" – עוד מלפני הבריאה את שכינתו בין שני הכרובים, ועוד זאת הוסיף הקב"ה להעמיד בשערי גן עדן: "ואת להט החרב המתהפכת" – הוא הגיהנם שהוא בבחינת חרב של שתי פיפות, כדי לשמור שלא יכנסו הרשעים לגן עדן טרם שיזדככו באש הגיהנם.

הרי לנו דברים ברורים ונהירים כשמש בצהריים, כי עוד לפני הבריאה השרה הקב"ה את שכינתו בגן עדן בין שני הכרובים, אלא שאחר כך בחטא עץ הדעת נסתלקה השכינה מגן עדן לרקיע הראשון, וכאשר בא משה רבינו ועשה את המשכן, השרה הקב"ה שוב את שכינתו בין שני הכרובים, והרי זה מתאים להפליא עם כל האמור שהמשכן הוא בבחינת גן עדן מקדם.

ויש להוסיף תבלין בביאור דברי התרגום יונתן, שכוונתו לפרש הטעם שגירש הקב"ה את האדם מגן עדן, ועל זה אמר כי הסיבה לכך היא משום שהשרה הקב"ה את שכינתו בגן עדן בין שני הכרובים, והאדם בחטאו גרם שתסתלק השכינה לרקיע הראשון, נמצא שגרם כביכול לגרש את השכינה מגן עדן, לכן מדה כנגד מדה ראוי לגרשו גם כן לכפר על מה שפגם בכבוד השכינה.

וזהו פירוש הפסוק: "ויגרש את האדם", ומפרש הטעם לכך, "וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים", כלומר כבר מקדם בריאת העולם

"הענין כי בעת בריאת אדם הראשון היה בגן עדן, אמנם שאר העולם לא לחנם נברא, אלא היה אדם הראשון יוצא מהגן לצורך תשמיש הגוף וכל צרכיו, והיה הגן אליו כבית המקדש וכבית הכנסת להתפלל בו וכיוצא, וכבית המדרש לעסוק בתורה ולקיים המצוות ולהתנבאות בשם ה', ושאר העולם [היה שייך] לכל רכושו ולכל חייתו הגשמי".

שני הכרובים בשערי גן עדן

ועתה בא וראה מה שהזמין הקב"ה לידינו דבר פלא בתרגום יונתן על הפסוק הנ"ל: "ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים". והנה רש"י מפרש: "את הכרובים, מלאכי חבלה". אולם בתרגום יונתן מפרש שהכוונה בזה על שני הכרובים שהשרה הקב"ה את שכינתו ביניהם:

"וטרד ית אדם מן דאשרי יקר שכינתיה מן לקדמין בין תרין כרוביא, קדם עד לא ברא עלמא ברא אורייתא, ואתקין גינתא דעדן לצדיקייא דייכלון ויתפנקון מן פירי אילנא, על די פלחו בחייהון באולפן אורייתא בעלמא הדין וקיימו פקודיא, אתקין גיהנם לרשיעייא דמתילא לחרבא שנינא אכלה מתרין סטרין, אתקין בגווה זיקוקין דינור וגומרין דאשתא, למידן בהון לרשיעייא דמרדו בחייהון באולפן אורייתא".

והנה הם פירוש הדברים בתרגום ללשון הקודש:

"ויגרש את האדם ממקום שהשרה יקר שכינתו מלפנים בין שני הכרובים, מקדם עד שלא ברא העולם ברא את התורה, והתקין גן עדן לצדיקים שיאכלו ויתענגו מפירות העצים, על שעבדו בחייהם בלימוד התורה בעולם הזה וקיימו את המצוות. התקין גיהנם

ולשמרה, ויצו ה' אלקים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכול תאכל, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות".

בהמשך הדברים מספר הכתוב, כי אדם וחוה נפלו ברשתו של הנחש לאכול מעץ הדעת טוב ורע, וגרמו בכך שנסתלקה השכינה מגן העדן ככתוב (שם ג-ח): "וישמעו את קול ה' אלקים מתהלך בגן לרוח היום". ומפרש במדרש (ב"ר י"ט-ז): "מהלך אין כתיב כאן אלא מתהלך - מקפץ ועולה, עיקר שכינה בתחתונים היתה, כיון שחטא אדם הראשון נסתלקה שכינה לרקיע הראשון". וכך נתדרדר המצב עד שגירש הקב"ה את אדם וחוה מגן העדן ככתוב (שם ג-כד): "ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים".

"באתי לגני" – חזרתי למשכן שהוא בבחינת גן עדן

הנה כי כן מגלים לנו חכמינו ז"ל במדרש שיר השירים הנ"ל, כי מחטא אדם הראשון נתדרדר המצב מדור לדור ונסתלקה השכינה למעלה מרקיע לרקיע, עד שבא משה רבינו ועשה את המשכן מקום להשראת השכינה, ועל כך אומר הקב"ה לישראל: "באתי לגני אחותי כלה", בעשיית המשכן באתי שוב לגני הוא גן העדן, שהשרה בו הקב"ה את שכינתו בשעת הבריאה, ואחר כך בחטא עץ הדעת נסתלקה שכינתו, ועתה בעשיית המשכן חזר הקב"ה לגנו להשרות שכינתו בגן עדן.

נמצינו למדים מזה חידוש גדול, כי המשכן הוא בבחינת גן העדן מקדם שנסתלקה השכינה משם, ועתה בעשיית המשכן חזר הקב"ה להשרות שם שכינתו בבחינת: "באתי לגני". ונראה כי ענין זה מפורש בתיקוני זהר (הקדמה דף יג.): "ותקונא דמשכנא הוה ציורא דעובדא דבראשית וגנתא דעדן". פירוש: "ותיקון המשכן הוא הציור של מעשה בראשית וגן העדן". הרי מבואר בפירוש שהמשכן היה בבחינת גן העדן.

והנה עוד סימוכין לחידוש נשגב זה ממשנת הטהורה של המקובל האלקי רבי אברהם אזולאי זקיננו של הגה"ק החיד"א זצ"ל זי"ע ב"חסד לאברהם" (מעין רביעי נהר ז), שמגלה לנו כי הגן עדן היה לאדם הראשון "כבית המקדש" לצרכיו הרוחניים, ושאר חלקי העולם לצרכיו הגשמיים, והנה לשון קדשו:

פתח דברינו יאיר במה שפירש רש"י על הכתוב (בראשית ב-ב): "ויכל אלקים ביום השביעי... מה היה העולם חסר מנוחה, באת שבת באת מנוחה כלתה ונגמרה המלאכה". ונראה לבאר הענין בזה על פי הידוע כי שבת הוא מעין עולם הבא, ומקור הדבר בגמרא (ברכות נז:): "שבת אחד מששים לעולם הבא".

והנה שנינו בגמרא (ר"ה לא.): "בשביעי היו אומרים (תהלים צב-א) מזמור שיר ליום השבת, ליום שכולו שבת". ופירש רש"י: "ליום שכולו שבת, שעתידי העולם להיות חרב, ואין אדם, וכל המלאכות שובתות, על אותו יום אומרים שיר של שבת". מבואר מזה כי בכל שבת שהוא מעין עולם הבא, אנו ממשיכים קדושה מיום שכולו שבת שכל המלאכות שובתות.

מעתה יש לומר כי זהו ביאור דברי רש"י: "מה היה העולם חסר מנוחה", כי בעולם הזה כל זמן שאין אנו זוכים לתיקון השלם, חסרה בו המנוחה ושלוות הנפש, שהרי כל יום צרתו מרובה מחברו ה' ישמרנו מכל רע, ברם "באת שבת" – כאשר באה השבת שהיא מעין עולם הבא, "באת מנוחה", כי אנו זוכים להמשיך בה מנוחה מהאלף השביעי שהוא יום שכולו שבת ומנוחה.

לפני החטא היה כל העולם בבחינת גן עדן

עוד זאת נקדים יסוד נפלא שגילה לנו השל"ה הקדוש (הקדמה לפרשת ויקרא), כי לפני שחטא אדם הראשון היה כל העולם מקודש בקדושת בית המקדש והגן עדן, וכל הזמנים היו מקודשים בבחינת: "יום שכולו שבת", וכל הנפשות היו בבחינת (שמות יט-ו): "ממלכת כהנים וגוי קדוש", אולם אחרי שחטא גרם פגם וקלקול בכל הבריאה, בכל הזמנים ובכל הנפשות, ומאז צריך מקום מיוחד, זמן מיוחד, ונפש מיוחדת לעבוד עבודת הכהונה, והנה הדברים בלשון קדש:

"דע כי אלו לא חטא אדם הראשון, אז לא היה שייך לומר להיות נבדל מקום קדוש, כי הכל היה ענין גן עדן והכל היה קודש, וכמו שנאמר בירמיה (ג-טו) לעתיד לא יאמרו עוד ארון ברית ה' וגו', ופירש רש"י כי כל כניסתכם תהא קדושה ואשכון בה כאלו הוא ארון. וכן לא היה נבדל איש מאנשים לעבודה ולכהונה, כי היו כולם ממלכת כהנים וגוי קדוש, וכן לא היה נבדל זמן מן הזמנים לקדושה, כי

חסד לאברהם: גן העדן שימש לאדם הראשון "כבית המקדש", והיה יוצא מהגן כדי לעסוק בצרכי הגוף

שבת היא הכנה ליום שכולו שבת,

כאשר כל העולם יתקדש בקדושת גן עדן כפי שהיה לפני חטא עץ הדעת

רש"י: "מה היה העולם חסר מנוחה, באת שבת באת מנוחה", כי שבת היא מעין עולם הבא שתשרה המנוחה בעולם

מלאכת המשכן שהוא רק בבחינת גן עדן,

אינה דוחה את השבת שהיא תיקון כל העולם בקדושת המשכן

חוקות שמים וארץ לא שמת... שנאמר (בראשית ג-כד) וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב, הכרובים זו תורה שנאמר (שמות כה-כב) ודברתי אתך וגו' מבין שני הכרובים, וכתוב (במדבר ז-ט) וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת מבין שני הכרובים וידבר אליו".

היוצא לנו מכל זה כי המשכן הוא בבחינת גן עדן מקדם, שהשרה בו הקב"ה שכינתו בתחילת הבריאה בין שני הכרובים, והכניס שם את אדם הראשון לעבדה ולשמרה בתורה ומצוות, ועל ידי שנכשל בחטא עץ הדעת גרם לסלק את השכינה משם, ומדה כנגד מדה גירש הקב"ה גם אותו מגן העדן. אולם אחרי שנודעו ישראל בגלות מצרים וקיבלו את התורה, נצטוו בעשיית המשכן שהוא בבחינת גן עדן כדי להחזיר שם את השכינה, ועל כך משתבח הקב"ה באמרו: "באתי לגני אחותי כלה" – חזרתי שוב לגן שלי בעדן מקדם.

נמצא לפי זה כי מה שנצטוו ישראל לעלות שלש פעמים בשנה להיראות לפני ה' בבית המקדש, ככתוב (שמות לד-כג): "שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' אלקי ישראל", והבית המקדש הרי הוא בבחינת קדושת המשכן בארץ ישראל, ונכללת בציווי של: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", הרי זה בבחינת כניסת אדם הראשון לגן העדן מקדם לפני שנתגרש משם.

"באת שבת באת מנוחה"

אחרי שזכינו להבין ולהשכיל מדברי רבותינו הקדושים, איך המשכן שהשרה הקב"ה שם את שכינתו הוא בבחינת גן עדן מקדם, והוא תיקון למה שגרם אדם הראשון בחטאו לסלק את שכינתו מגן העדן ונתגרש משם, הבה נתבונן איך שמירת שבת היא גם כן תיקון לחטא אדם הראשון.

השכין הקב"ה את שכינתו בין שני הכרובים בגן עדן, "ואת להט החרב המתהפכת", שברא גם את הגיהנם, "לשמור את דרך עץ החיים", שלא יכנס לשם מי שאינו ראוי לכך, והרי האדם בחטא עץ הדעת גרם לגרש את השכינה משם, לכן מדה כנגד מדה ראוי לגרשו משם, ולשמור עליו שלא יוכל להיכנס לשם, עד שבנו ישראל את המשכן ששוב השרה הקב"ה את שכינתו בין שני הכרובים.

"מלמד שהכרובים קדמו לכל מעשה בראשית"

יומתק להבין בזה מאמר התנא דבי אליהו רבה (פרק א): "וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים, מלמד שהכרובים קדמו לכל מעשה בראשית. ואת להט החרב המתהפכת, זו גיהנם". ותמהו המפרשים שאם הכוונה בזה כפירוש רש"י על מלאכי חבלה, איך אפשר לומר שקדמו לכל מעשה בראשית, הלא המלאכים נבראו רק ביום שני כדי שלא יאמרו שהיו שותפים במעשה בראשית.

אך לפי האמור נראה ברור כי כוונת התנא דבי אליהו הוא כדברי התרגום יונתן, שהשכין הקב"ה לפני הבריאה את שכינתו בין שני הכרובים בגן עדן, ועל כך אומר התנא דבי אליהו: "מלמד שהכרובים קדמו לכל מעשה בראשית", היינו שני הכרובים שהיו במשכן, ועוד זאת העמיד שם "את להט החרב המתהפכת", זה גיהנם, לשמור שלא יכנס לגן עדן מי שאינו ראוי לכך.

ונראה להעיר עוד כי דברי התרגום יונתן והתנא דבי אליהו הללו הם המקור לדברי רבינו בחיי בספר "כד הקמח" (ערך תורה):

"אין העולם מתקיים אלא בשביל התורה, שנאמר (ירמיה לג-כה) אם לא בריתי יומם ולילה

נמצא לפי זה כי אם לא היו ישראל נכשלים בחטא העגל, היו מתקנים את כל העולם כפי שהיה טרם שחטא אדם הראשון, הנה כי כן מטעם זה המשכן הוא כפרה על חטא העגל, כי המשכן היה בבחינת גן עדן מקדם שהשרה שם הקב"ה את שכינתו בין שני הכרובים, וכן השבת שהיא מעין עולם הבא, ובכל שבת אנו ממשיכים מנוחה לכל הבריאה מעין עולם הבא, הרי זה תיקון לחטא העגל שגרם קלקול בכל הבריאה.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין, מה שהקדים משה רבינו אזהרת שבת למלאכת המשכן, ללמדנו שאין מלאכת המשכן דוחה את השבת, כי אמנם כן שתי המצוות הללו מלאכת המשכן ושמירת שבת הן כפרה על חטא העגל, שגרם קלקול בכל הבריאה כמו אחרי שחטא אדם הראשון בעץ הדעת.

אולם הלא המשכן עצמו הוא רק בבחינת גן עדן שהשרה הקב"ה שם את שכינתו, וכאשר איש ישראל נכנס לשם בשלש רגלים כדי לראות את פני ה', הרי הוא בבחינת אדם הראשון שנכנס לגן עדן מקדם כדי להתענג מזיו השכינה, אבל כשהוא יוצא מהמשכן הרי הוא חוזר לעולם שאינו מתוקן בקדושת בית המקדש.

אך לעומת זה שבת שהיא מעין עולם הבא, ובכח קדושת השבת אנו ממשיכים אור גדול מעין התיקון השלם, לתקן את כל העולם שיהיה בבחינת קדושת המשכן כמו שהיה קודם החטא, שהרי מטעם זה: **"באת שבת באת מנוחה"**, נמצא כי התיקון של שבת הוא גדול מהתיקון של המשכן, לכן הקדים משה רבינו מצות שבת למלאכת המשכן ללמדנו שאינה דוחה את השבת, כי מעלת שבת גדולה ממעלת המשכן להכין תיקון כל העולם במלכות שדי ליום שכולו שבת ומנוחה במהרה בימינו אמן.

שחילקם רבינו בחיי (שמות כה-ט): **"קודש הקדשים"** שהיה לפניו מן הפרוכת, ולא נכנס בו אדם כי אם הכהן גדול פעם אחת בשנה ביום הכיפורים. **(ב) "אהל מועד"** שהיו שם המנורה, השלחן ומזבח הקטורת, ולא נכנסו שם הכהנים כי אם בקידוש ידים ורגלים. **(ג) "חצר אהל מועד"**, שהיה שם מזבח החיצון להקרבת הקרבנות, והיה מיועד לאכילת קדשי קדשים. וכן בבית המקדש היו ג' קדושות אלו: **(א) "קודש הקדשים"**. **(ב) "היכל"** שהוא כנגד אהל מועד. **(ג) "עזרה"** שהיא בבחינת חצר אהל מועד, [אלא שנתחלקה לכמה קדושות: עזרת נשים, עזרת ישראל ועזרת כהנים].

כן מה שכתב השל"ה: **"כי אלו לא חטא אדם הראשון... הכל היה ענין גן עדן והכל היה קודש"**, כוונתו שכל העולם היה קדוש בקדושת גן עדן ובית המקדש, אלא שנתחלק לכמה קדושות כמו שהיו בבית המקדש, באופן שגן העדן עצמו היו בו בחינת קודש קדשים והיכל, והיה מיועד רק לעבודת הקודש לתורה ולתפלה, ושאר כל העולם היה קדוש בקדושת העזרה וחצר אהל מועד לאכול ולשתות בקדושה ובטהרה.

המשכן והשבת כפרה על חטא העגל

בדרך זו במסילה נעלה לבאר איך המשכן והשבת הם כפרה על חטא העגל, על פי הידוע כי בשעת מתן תורה לפני חטא העגל, זכו ישראל להיות בבחינת אדם הראשון קודם החטא, אלא שאחרי החטא נפלו ממדרגתם וחזרו למדרגת אדם הראשון אחרי החטא, כמבואר בגמרא (ע"ז ה.): **"לא קיבלו ישראל את התורה, אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן, שנאמר (תהלים פב-ו) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם, חבלתם מעשיכם [בחטא העגל] אכן כאדם תמותון"**.

כל העתות היו שווים לקדושה, כמו שיהיה לעתיד עולם שכולו שבת.

וסימנך לשלושת אלה הוא עולם שנה נפש המוזכר בספר יצירה, דהיינו קדושת המקום מהעולם, וקדושת זמן מן הזמנים הנכלל בענין שנה, וקדושת הבדל אדם משאר נפשות האדם, וזהו ענין נפש, ולא היה האדם צריך לקרב את עצמו על ידי הקרבן, רק הוא בעצמו היה קרבן לה', כענין נפשותיהן של צדיקים לאחר מותם שהם קרבן על גב מזבח של מעלה. על כן התחיל ספר זה באדם, שנאמר אדם כי יקריב וזמו לאדם הראשון".

כל העולם בבחינת חצר אהל מועד והעזרה

אמנם יש להתבונן במה שכתב: **"כי אלו לא חטא אדם הראשון, אז לא היה שייך לומר להיות נבדל מקום קדוש, כי הכל היה ענין גן עדן והכל היה קודש"**, שהרי מלשון הכתוב משמע שהגן בעדן היה מקום מיוחד ככתוב (בראשית ב-ח): **"ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר"**, ואם כל העולם אפילו מחוץ לגן עדן היה קדוש בקדושת גן עדן לשם מה הכניס אותו הקב"ה בגן העדן.

ונראה לברר מקחו של צדיק דברי השל"ה הקדוש, לפי מה שהבאנו לעיל בשם ה"חסד לאברהם" (מעין רביעי נהר ז): **"כי בעת בריאת אדם הראשון היה בגן עדן, אמנם שאר העולם לא לחנם נברא, אלא היה אדם הראשון יוצא מהגן לצורך תשמיש הגוף וכל צרכיו, והיה הגן אליו כבית המקדש וכבית הכנסת להתפלל בו וכיוצא, וכבית המדרש לעסוק בתורה ולקיים המצוות ולהתנבאות בשם ה', ושאר העולם [היה שייך] לכל רכושו ולכל חייתו הגשמי"**.

לפי זה נראה כי כמו שמצינו באהל מועד באופן כללי ג' מדרגות של קדושה, כמו

לרפואה שלימה של הגאון רבי שלום חיים בן עליזה שליט"א נדבת דר. רפאל ולימור מהדב הי"ו

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com